

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului

Cu privire la aprobarea Foii de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 și Planului de Acțiuni pentru implementarea Foii de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021

Argument. În conformitate cu prevederile art. 55, alin. (1), (2) și (3) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 259 din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.125-129, art. 663), cu modificările și completările ulterioare, prin politicile sale, statul susține în mod prioritar domeniile cercetării și inovării și le consideră drept bază pentru dezvoltarea socioeconomică și creșterea competitivității țării, statul promovează cercetarea și inovarea care sporesc competitivitatea produselor, tehnologiilor, proceselor, soldându-se cu obținerea, promovarea și însușirea de cunoștințe noi prin elaborarea și implementarea Programului național, strategiilor sectoriale, planurilor de acțiuni și altor proiecte în domeniile cercetării și inovării, precum și prin aplicarea instrumentelor de stimulare a activităților respective și statul identifică prioritățile strategice ale domeniilor cercetării și inovării.

Conform prevederilor pct. 7. alin 1) și 2) din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 691 din 30 august 2017, una din funcțiile de bază ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării este *elaborarea documentelor de politici*, inclusiv pentru domeniile de cercetare și inovare.

Republica Moldova este prima țară din cadrul Parteneriatul Estic și Asia Centrală care și-a demonstrat intenția de a se integra în Spațiul European de Cercetare prin asociere la Programele Cadru ale Uniunii Europene. În consecință, cadrul național de politici din domeniul cercetării și inovării urmează a fi alineat celui european, dezvoltarea și aprofundarea colaborării în cadrul programelor științifice regionale și internaționale, inclusiv participarea la programele comunitare europene fiind printre cele mai importante sarcini strategice în politica de cercetare și inovare a țării.

Astfel, pornind de la scopul principal – integrarea în Spațiul European de Cercetare (SEC), Republica Moldova a revizuit documentele existente, elaborate la nivel național și european, pentru a elabora Foaia de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare, care va prezenta o Foaie de parcurs de interes național și în acest context, va contribui la realizarea priorităților SEC și promovarea imaginii pozitive a științei autohtone la nivel național și european.

Cartea Verde privind Spațiul European de Cercetare: perspective noi (SEC (2007) 412) prevede că Spațiul European de Cercetare a devenit o referință cheie pentru politica de cercetare în Europa.

Angajamentul elaborării Foii de parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 este prevăzut în SL1. din Capitolul 24 ”Cooperarea în domeniul activităților de cercetare, de dezvoltare tehnologică și demonstrative” al Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat

prin Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30 decembrie 2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 103-108, art. 271, cu modificările ulterioare).

Esența proiectului. Urmare a semnării, la 11 octombrie 2011, a Memorandumului de Înțelegere între Uniunea Europeană și Republica Moldova, țara noastră a devenit prima țară din cadrul Parteneriatului Estic și a doua inclusă în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, obținând de la 1 ianuarie 2012 statutul de țară asociată la cel de-al Șaptelea Program-Cadru pentru Cercetare și dezvoltare Tehnologică (2007-2013), acesta fiind și primul program comunitar la care țara noastră a obținut statutul de stat asociat. În conformitate cu strategia Comisiei Europene privind colaborarea tehnico-științifică internațională, asocierea unei țări din afara UE la programul cadru comunitar în domeniul cercetării - inovării, reprezintă cea mai avansată formă de cooperare dintre UE și statul respectiv în domeniul tehnico-științific.

Luând în considerare faptul că, din anul 2014 Uniunea Europeană a lansat un nou Program Cadru de cercetare-inovare – ORIZONT 2020, Guvernul Republicii Moldova a susținut crearea premiselor de continuitate a integrării în Spațiul European de Cercetare pentru obținerea statutului de țară asociată la programul respectiv. În data de 1 iulie 2014, concomitent cu statele din Balcanii de Vest (Republica Macedonia, Muntenegru, Serbia, Albania și Bosnia și Herțegovina), Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere la Programul-Cadru pentru cercetare și inovare al Uniunii Europene.

În rezultatul asocierii, Republica Moldova a obținut drepturi de participare similare statelor membre ale UE, ceea ce îi permite să coopereze și concureze în calitate de partener egal în toate concursurile anunțate în cadrul Programului Orizont 2020, să devină parte componentă a unei rețele europene a oamenilor de știință, mediului de afaceri și factorilor de decizie ce stabilesc obiectivele și prioritățile europene în domeniul cercetării-inovării, să beneficieze de potențialul și excelența științifică europeană pentru soluționarea problemelor interne.

Astfel, valorificarea statutului de țară asociată este una din cele mai importante și actuale acțiuni pentru preluarea și transpunerea în practica națională a cerințelor și standardelor general acceptate la nivelul UE în domeniul științei și inovării.

Drept instrument de bază pentru realizarea acestui scop servește Spațiul European de Cercetare – un spațiu de cercetare unificat, deschis spre lume, bazat pe piața internă, în care cercetătorii, cunoștințele științifice și tehnologia circulă liber și prin intermediul căruia Uniunea Europeană și statele sale membre își consolidează bazele științifice și tehnologice, competitivitatea și capacitatea de a aborda, în mod colectiv, marile provocări.

În scopul realizării principiilor SEC au fost fixate 5+1 priorități și au fost elaborate acțiuni pentru implementarea unor schimbări durabile la nivelul performanței și a eficacității cercetării europene, după cum urmează:

1. Prioritatea SEC 1: Sistemul Național de Cercetare mai eficient
2. Prioritatea SEC 2: Cooperarea și competitivitatea transnațională optimală:
 - 2a. Planificarea și implementarea cooperării transnaționale
 - 2b. Infrastructura de cercetare la nivel european
3. Prioritatea SEC 3: Locuri de muncă accesibile pentru cercetători
4. Prioritatea SEC 4: Egalitatea gender în cercetare

5. Prioritatea SEC 5: Circulația optimală, accesul și transferul cunoștințelor

6. Prioritatea SEC 6: Cooperarea internațională

Pentru implementarea Foii de Parcurs pentru Integrarea în Spațiul European de Cercetare (FPISec) trebuie să fie efectuate o serie de acțiuni, printre care:

- Implementarea modificărilor și completărilor la Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, aprobate prin Legea nr.190 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Monitorul Oficial Nr.364-370 din 20 octombrie 2017).
- Acumularea experienței țărilor membre ale UE și cele asociate în implementarea priorităților SEC (misiuni de experți străini, schimb de idei și opinii).
- Ajustarea sistemului de guvernare a sectorului Cercetare, Dezvoltare și Inovare (CDI) în contextul priorităților SEC.
- Elaborarea cadrului normativ și strategic pentru alinierea la prioritățile SEC.
- Evaluarea și monitorizarea implementării FPISec conform indicatorilor stabiliți la nivel European.
- Prezentarea rapoartelor periodice Comisiei Europene privind progresul de integrare în SEC, conform indicatorilor stabiliți la nivel european.
- Asumare și angajament: un angajament pe termen lung privind asigurarea resurselor și asumarea priorităților strategice.
- Dimensiunea socială a cercetării și inovării: angajare din fonduri publice de resurse financiare pentru activitățile CDI se face în interesul societății, pentru bunăstarea cetățeanului, în vederea rezolvării problemelor societale importante.
- Coordonarea: asigurarea coordonării între operatori, politic și programe atât pe verticală (diviziunea și planificarea adecvată a rolurilor între instituțiile responsabile în toate etapele procesului strategic), cât și pe orizontală (coordonarea unitară, la nivel național, a politicilor CDI elaborate de diversele ministere și agenții).
- Inteligența strategică și expertiza în politicile de cercetare: asigurarea informării tuturor organismelor și organizațiilor implicate în implementarea FPISec, eventual printr-un centru de analiză strategică, cu rolul de a colecta și analiza datele relevante și de a oferi expertiză pe parcursul ciclului de politici publice.
- Interoperarea și corelarea datelor: colectarea datelor relevante pentru politicile CDI de la toate tipurile principale de operatori și stocarea acestora într-un mediu și format care să permită cu ușurință accesarea și analiza lor (inclusiv prin instrumente propuse în Foaia de Parcurs, de tipul Registrului cercetătorului etc.).
- Transparența și accesul la informația publică: asigurarea accesului public la informații privind politicile, instrumentele, oportunitățile de finanțare și rezultatele obținute în urma investiției în activitățile CDI, cu respectarea proprietății intelectuale.
- Evaluare performanței și separarea sa de implementare: evaluarea îndeplinirii obiectivelor strategice ale FPISec se raportează la fondurile publice angajate, cu evitarea auto-evaluărilor. Evaluarea acoperă toate etapele acestor procese

(anual, intermediar, final) și integrează instrumentele principale de implementare (programe operaționale, sectoriale).

Etapele de implementare a Foii de Parcurs sunt sistematizate în Planul de Acțiuni pentru implementarea acesteia care conține acțiuni concrete, dar și indicatori ce urmează a fi atinși, actorii responsabili de implementare, perioada și estimarea financiară.

Procesul de monitorizare constă în examinarea și analiza regulată a contextului, a resurselor angajate și utilizate, a rezultatelor înregistrate și a intervențiilor realizate pe parcursul implementării Foii de Parcurs și a instrumentelor de implementare a acesteia. Monitorizarea furnizează informații actualizate cu privire la realizarea indicatorilor și la progresul intervențiilor față de obiectivele stabilite în faza de planificare strategică/ programare.

Argumentarea financiară. Proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Foii de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 și a Planului de Acțiuni pentru implementarea Foii de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 se va încadra în limita bugetului planificat în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru perioada 2019-2021 pentru domeniile cercetării și inovării. În același timp, au fost identificate acțiuni care ar putea fi propuse spre finanțare partenerilor de dezvoltare/organizațiilor donatoare din domeniu. Totodată, pentru unele acțiuni, precum studiile de fezabilitate, platformele electronice, au fost evaluate costurile estimative, astfel ca să poată fi planificate pentru viitor.

Impactul proiectului. Foaia de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 și Planul de Acțiuni pentru implementarea Foii de Parcurs pentru Integrarea Republicii Moldova în Spațiul European de Cercetare 2019-2021 vor contribui la realizarea priorităților SEC și promovarea imaginii pozitive a științei autohtone la nivel național și european.

Ministru
Monica BABUC